

ГРЪЦКИЯТ ГЕЙ ГОВОР КАЛЯРДА

Борис Вунчев

I. Общи сведения за гей общността, носител на говора

Калярдà е гей говор на пасивните хомосексуални мъже в големите гръцки градове, засвидетелстван със сигурност в Солун и в Атина. Речникът му е достигнал до нас благодарение на любителската лексикографска работа на Илиас Петропулос, започнала още от края на 40-те години на XX век и продължила до края на 60-те години на XX век.

Калярдà достига до нас във вид на речник, т.е. на списък с думи, който наброява поне 3000 речникови единици¹. Калярдà има две нива – прост калярдà и лярдо (или дура лярда, *λίάρντω/ντούρα λίάρντα*). Думите от първото ниво са известни на всички членове на гей общността и се ползват от тях, докато думите от второто ниво представляват един престижен вариант, който се знае и ползва само от най-посветените членове на общността. В речника си И. Петропулос отбелязва лексикалните единици от второто ниво със звездичка².

Общността на пасивните хомосексуални е градска общност, съставена от хора с различно образование, професия, обществено и семейно положение и пр. Според самия Петропулос, провеждал лично теренното проучване, става въпрос за „затворена каста”³, съставена от отлично познаващи се помежду си индивиди. Местата, на които пасивните хомосексуални общували помежду си, са или улицата, в най-широк смисъл (площади, пиащи, около и в обществени тоалетни и т.н.), градските паркове, определени заведения за гей общността, публични домове. В тези публични пространства и често облечени в женски дрехи, пасивните хомосексуални търсели сексуални партньори или търсели или предлагали срещу заплащане сексуални услуги. И. Петропулос отбелязва индикативно следните места, на които най-често се събирали хомосексуални: района зад хотел „Хилтън”, район „Метаксургио” в центъра на Атина в близост до централната жп гара,

¹ Вероятно думите в калярдà са били доста повече, но част от тях не са достигнали до И. Петропулос и съответно не са регистрирани, други са изпаднали от употреба преди началото на събирателската му дейност по съставянето на речника. Петропулос (Πετρόπουλος 1993: 250) споменава, че инстинктът му сочи, че калярдà разполага с към пет хиляди думи.

² Бейкър (Baker 2002: 40) цитира данни, според които често в субкултурните речници се забелязва това разграничение между общоупотребими думи, които се ползват от повечето членове на общността, създава и ползваща говора и които проникват в други говори и в жаргона, и гранични (fringe) лексикални единици, които са известни на тесен кръг потребители на говора.

³ Πετρόπουλος 1993: IV, 207.

в район „Колонос”, по бул. „Василеос Константину”. В Солун единственото място, което се уточнява, е един градски парк.

II. Възникване на калярдà

Сведенията за възникването на калярдà са много оскъдни. В речника на този гей говор се локализируют думи, сочещи към периода преди Първата световна война или по-скоро между двете световни войни, напр. думите за *комунист*, *радиоапарат*, *гъска* (букв. χιτλερόπουλο – хитлерова птица) и др., а думите за други понятия сочат ясно към периода след Втората световна война и до времето на първото издание на речника по време на хунтата (1971 г.), като напр. думите за *телевизор*, *цензура*, *диктатура* и пр. Самият Петропулос свидетелства, че чул за първи път за калярдà в началото на 40-те години на XX век, а обърнал сериозно внимание на този говор по време на работата си в градски парк в Солун (1946-1949 г.), когато започнал да записва чутиите от него думи. Събирането на думи от калярдà продължава в Атина през 60-те години на XX век, след като с много усилия Петропулос успява да спечели доверие на тази херметично затворена група и да се инфилтрира в обществото на пасивните хомосексуални. Петропулос събира информация не само за думите и тяхното значение, но и за тяхната етимология. Работата по речника авторът продължава в затвора, а през пролетта на 1971 г. започва подготовката за издаването на книгата. Разбира се, никое издателство не се наема да издаде книгата, затова той я издава на собствени разноски, от името на несъществуващо, измислено от самия него издателство. За списването и разпространението на тази книга полицейските органи на хунтата започват наказателно преследване срещу автора. И. Петропулос е съден по доста тежки обвинения, но накрая е признат за виновен само за порнография. След известен период на укриване от властите излежава част от присъдата си, общо около осем месеца, и е освободен от затвора на 06.08.1973 г.⁴

III. Изследвания и споменавания на калярдà

До момента не ни е известно никакво частично, а още по-малко цялостно изследване на речника на калярдà. Обикновено това гей аргó се споменава в общи

⁴ За историята на книгата вж. подробности в Πετρόπουλος 1993: 205–212.

съчинения по лексикология⁵ или напр. в речника на новогръцкия жаргон на Папазахариу⁶. Бегли споменавания и текстове или опити за употреба на калярдà забелязваме в някои интернет страници⁷.

Част от думите от калярдà са включени и изтълкувани, съгласно тълкуванията на Петропулос, разбира се, в сайта slang.gr, който представлява огромна любителска база с лексикални единици от различни гръцки социолекти: жаргон (ученически, войнишки и пр.), с идиолекти, казионизми, арготични думи и изрази, фразеологизми и т.н.

Основната причина за липса на изследвания върху калярдà, според нас, е автоцензурата, аргументирана със стигматизирането в гръцкото общество на групата на пасивните хомосексуални, към които са трайно установени и се прилагат отрицателни стереотипи, водещи до нетолерантност, омраза, враждебни актове и преследвания. Това отношение води до третирането на труда на И. Петропулос като обиден за нравите, богохулен, извратен и пр. В книгата на Петропулос, например, е публикувано писмо от неговия приятел В. Форис, който открито изразява съжалението си, че не може да публикува критика за книгата в някое списание или вестник поради незрялостта на гръцкото общество да говори по подобни теми⁸.

3. Онуфриу очертава следните генератори на нетолерантност към хомосексуалните в гръцкото общество⁹:

а) откритото враждебно отношение на православната църква;

б) хомофобското отношение на определени политически лица, хора на изкуството и други публични лица;

⁵ Вж. напр. Ευδόπουλος 2007: 248–250.

⁶ Παπαζαχαρίου 1999.

⁷ Индикативно отбелязваме следните:

14.07.2015

<<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CE%B1%CF%81%CE%BD%CF%84%CE%AC>>, <<http://www.10percent.gr/periodiko/teyxos33/3048-2012-12-20-09-34-21.html>>,

<http://www.parapolitikaergolida.gr/2013/08/blog-post_9366.html>,

<http://gaynewsingreek.blogspot.bg/2008/09/blog-post_4989.html>,

05.10.2015, <<http://sigatabga.blogspot.bg/2014/09/blog-post.html>>, в мрежата циркулира и диско песента „Калярдосинес“ на Бети Вакалиду, съдържаща думи от калярдà:

14.07.2015 <<https://www.youtube.com/watch?v=z4-LQscRlu8>>.

⁸ Πετρόπουλος 1993: 230.

⁹ Наблюденията на автора се отнасят до Кипър, но по разбираеми етнически, исторически и религиозни причини са в пълна сила и за гръцкото общество.

14.07.2015

<http://www.google.bg/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCAQFjAAAhUKEwi2hLiCq9rGAhVi_HIKHdruApg&url=http%3A%2F%2F>, <www.no-discrimination.ombudsman.gov.cy%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2F003a_-_omophobia_sexuallike_eleutheria_kai_dikaioma_ste_diaphoretikoteta.doc&ei=DtqkVbbFN-L4ywPa3YvACQ&usq=AFQjCNE76DbiFtC9FUakEHEBFsKBSBP3Vw&sig2=0K8oU5GYar9qDIQBcgG0OA&bvm=bv.97653015.d.bGQ>.

- в) отрицателни стереотипи, лансирани от средствата за масова информация;
- г) липсата на адекватно сексуално образование в гръцкото училище.

Тези фактори водят до неспособността на гръцкото общество да развие уважение към различността и толерантност към различната сексуалност.

Хомофобията в Гърция буквално до преди няколко години, когато парламентът приема т.нар. „антирасистки закон“ (септември 2014 г.), реално представлява държавна политика. Свидетелство в това отношение е правната уредба, засягаща въпросите на хомосексуалността, както и отношението на правоохранителните органи към общността на хомосексуалните като към „престъпници по отношение на нравите“¹⁰. Отношението пък на гръцката православна църква се характеризира от голяма доза лицемерие. От една страна, църквата, опирайки се на Светото писание и църковните отци бичува това „извращение“, а от друга страна, категорично отказва да обсъжда въпроса за наличието на голям брой хомосексуални в лоното на самата църква¹¹.

IV. Навлизане на калярдà в други социолекти

Калярдà не се използвал само от пасивните хомосексуални мъже. Като „моден“ езиков инструмент на епохата гей говорът навлиза в езика на хората на изкуството и първо в езика на артистите¹². През 70-те години на XX век отделни думи от калярдà навлизат в жаргонния език на младежките компании. Думи от калярдà се използват в медиите, в телевизионни сериали и филми и оттам преминават в ежедневния регистър на обикновените хора. Някои от тези думи са известни на голям брой носители на гръцкия език¹³. Сайтът slang.gr, както и интернет въобще (Фейсбук, форуми, чатове и т.н.) безспорно спомагат за проникване на думи от калярдà в ежедневния речник.

Същевременно, без да разполагаме с категорични доказателства, предполагаме, че днес калярдà е един мъртъв говор. Причините са тези, които и в други европейски езици са довели до отмирането на подобни говори. Преустановяването на гоненията

¹⁰ Вж. напр. статията във в-к „Елевтеротипия“ от 08.04.2001 г. (14.07.2015 <<http://www.iospress.gr/ios2001/ios20010408a.htm>>), където се анализира в исторически план правната уредба срещу хомосексуалните и отношението на гръцката полиция към тях, въз основа и на служебни документи на гръцката полиция.

¹¹ Вж. свидетелства в статията на журналиста Томас Цацис: 14.07.2015 <<http://www.protagon.gr/?i=protagon.el.article&id=36015>>.

¹² Πετρόπουλος 1993: IV-V.

¹³ Вж. конкретни примери на <http://www.10percent.gr/periodiko/teyxos33/3048-2012-12-20-09-34-21.html>, 14.07.2015.

срещу хомосексуалните, както и повишаването на обществената толерантност към различни маргинални обществени групи води до отпадането на една от основните причини за създаване на различните арготични говори, а именно нуждата от секретност, от недекодируемо разменяне на съобщения с цел предпазването на затвореното хомосексуално миниобщество от потискащото хетеросексуално голямо общество, както и необходимостта от запазване на поверителността на разговорите в гей обществото от ушите на полицейските доносници и останалите представители на подземния свят (престъпници, наркопласъори, наркомани, педофили, проститутки, сутеньори и пр.)¹⁴.

V. Връзка между калярдà и стандартния новогръцки

Калярдà представлява специфичен социолект и класификационно принадлежи към тайните говори (арго). Каква обаче е връзката на този гей говор с новогръцкия, т.е. в каква степен калярдà заимства езиков материал от новогръцки и какви са средствата, с които се разграничава от него? В книгата на И. Петропулос на няколко места се срещат твърдения, че калярдà представлява завършен език с няколко хиляди думи, който е взел твърде малко от новогръцкия¹⁵. И. Петропулос дава пример с малкия брой използвани думи от гръцки – основно граматични думи като някои съюзи (καί, να), частицата θα, членни форми и т.н.

Едно подобно твърдение е силно преувеличено. Калярдà без съмнение е гръцки говор, изграден на принципа, на който се изграждат тайните говори, а именно: *същата граматика и различна лексика*. Въпреки че няма запазени текстове на калярдà¹⁶, оскъдните фрази, които са налични, както и анализът на самия речник на И. Петропулос сочат недвусмислено в тази посока. Тук ще дадем като доказателство конкретни примери:

а) Калярдà използва флективни морфемии от гръцки:

¹⁴ Някои подобни говори, като напр. полари (вж. Baker 2002: 109–113), загиват поради ограничения си речник, в който основно са застъпени думи със сексуална референция. Това не важи за калярдà, тъй като речникът на този говор има със сигурност над 3000 думи, въпреки че „редовият“ му потребител е използвал няколко стотин.

¹⁵ Твърдение на самия И. Петропулос (Πετρόπουλος 1993: X), както и на Никос Папаянис, чийто очерк за калярдà Петропулос помества в края на книгата, вж. Πετρόπουλος 1993: 220.

¹⁶ В интернет са налични кратки текстове на калярдà, напр. текстовете на цитирания тук линк, които са плод на събирателската дейност на самия И. Петропулос:
10.02.2016 <<https://romvos.wordpress.com/2010/08/24/diakopes-tzinavonhsi/>>.

- при образуването на глаголите: всички глаголи са поместени в речниковите статии в основна форма (1 л., ед.ч., сегашно време, изъявительно наклонение, деятелен залог), която има стандартното гръцко окончание -ω/-ώ, ударено или не според спрежението;

- при образуването на съществителни имена: огромна част от съществителните в калярдà имат типичните флективни морфема, характерни за най-често срещаните флективни типове в мъжки род (-ος, -ης, -ας и пр.), в женски род (-α, -η, -ού, -ω) и в среден род (-ο/-ό, -ι/-ί, -μα и пр.). Разбира се, поради особеностите на речника на калярдà и на словообразуването – в калярдà се използват множество чужди думи, чужди основи и чужди окончания – се забелязва определено отклонение от гръцки в големия брой, например, на несклоняеми имена, имена с нехарактерни за гръцки окончания (-έ, -μαν) или повишен процент на употреба на дадена флексия в сравнение с гръцки.

б) В калярдà се използват обичайните гръцки окончания за родителен падеж, както и гръцките членни форми. Тези употреби се проследяват чрез съставните названия, образувани от две съществителни, едното от които в родителен падеж, напр.

νεσεστέ του κατσικανού 'сутиен' [дреха за циците]

νεσεστέ του μουτζού 'килота; гащи' [дреха за женски полов орган]

παγκρά του δικελτού 'клепки' [коси на окото]

ράμπα του Μόλλα 'театър на сенките' [театър на моллата]

ρέλο του χάουζ 'оригня' [пръдня на устата]

τεκνοζαλίστρα του Μουζ-Τζουσή 'християнско учение' [учение на Исус Христос]

пασарέλα της λατσοσύνης 'конкурс за красота' [дефиле на хубостта],

проύφα της тараχής 'полицейска призовка; документ, предизвикващ смущение' [смущаващ документ]

στάση της караφродίτης 'месечно кръвотечение' [спиране на проститутката]

σωληνάκι της харάς 'цигара с хашиш' [тръбичка на радостта]

τεκνό της какνής 'яйце' [дете на кокошката]

τσαρδί της καμπανίας ‘вила’ [къща в полето]¹⁷ и др.

в) Калярдà използва, макар и ограничено, гръцки думи (не повече от няколко процента от общия брой на речника), както и експлоатира сравнително широко лексикални основи от новогръцки. Освен това, в общия случай калярдà използва словообразователните начини и средства от новогръцки, например:

Префиксация

Калярдà използва доста ограничено наличните в новогръцки префикси, които в по-голямата си част представляват старогръцки предлози и по-рядко наречия или части от думи, които са претърпели процес на граматикализация и са се превърнали в префикси: *αφάλπρικός* ‘този, който няма професия’, *ξεκλήνω* ‘работа’.

Тук предлагаме обобщение на използваните префикси, като цитираме всички образувани с тях думи:

από-

απολιάζω ‘затварям херметически’.

α-/αν-

Префиксът *α-* (аломорфът *αν-* не се използва в калярдà) има отрицателно значение и е най-често използваният новогръцки префикс. В калярдà се използва почти изключително за образуване на прилагателни имена, като примерите за глаголи и съществителни са единични:

αβακουλομπούριαστος ‘неопят’

αγλαρόκεντρο ‘целонощно заведение’

αγλαρότεκνο ‘младеж, който купонясва денонощно’

ακαγκούρωτη ‘недокосната; девица’

ακίορης ‘глух’

αντίκοτος ‘далечен’, субстантивирано в ср.р. *αντίκοτο*
‘чужбина’

άντουλος ‘безпаричен’

άπαγκρος ‘плешив’ *απίσελτος* ‘буден’

ατζινάβωτος ‘безхитростен, невинен’

άφακος ‘брат’

¹⁷ В правоъгълните скоби поставяме *словесния образ* на дадена еднословна лексема или фразема, т.е. буквалния превод на думата на калярдà, произтичащ от тълкуването на съставните ѝ компоненти – лексикални основи (корени) и афикси. Словесният образ формира езиков знак, чрез който в калярдà метафорично се замества дума от стандартния новогръцки или се въвежда ново понятие.

ατζινάρης, ατζινάρω ‘невинен’
αφάμπρικος ‘този, който няма професия’
άχαλος ‘отвратителен’ (и от корена *αχαλ-*: *αχαλιά* ‘диета’
αχαλοσύνη ‘лакомия’ *αχαλού* ‘глад’).

кара-

В словообразуването на стандартния новогръцки този префикс¹⁸, произхождащ от турското *кага* ‘черен’, се употребява ограничено, рядко буквално: *караμπογιά* ‘черна боя’, а по-често с интензифициращо значение: *караβλάχος* ‘страшен селяндур’, *каратσεκάρω* ‘проверявам добре’, *каракиτσαριό* ‘страшен кич’. По-често се среща в думи от сленга, отново с интензифициращото значение: *каралэσβιο* ‘вид лесбийка с мъжки черти, жена-мъж’, *караλουτάνα* ‘страшна курва’. В *калярдà кара-* е сравнително продуктивен афиксоид, с който се образуват основно съществителни и по-рядко прилагателни:

караγιακάς ‘глоба’
караγκлаσομολού ‘дамаджана’
караδικελού ‘телескоп’
караκόρα ‘сърцебиене’
каралаφάρισμα ‘гъдел, гъделичкане’
карампонτού ‘хубаво тяло’
карамилионάρης, карамилионάρω ‘страшно богат’
караπαλούκω ‘дебела и яка’
караπίος ‘благочестив’
карасουστής ‘жив’
карлиαντός, карлиάντω ‘грозен; лош; странен’

μετα-

μεταχαλεμαντοκάμαρη ‘трапезария’ [стая за след ядене].

ξε-

ξεκιφήνω ‘работа’
ξεμπαριάζω ‘лекувам’ (и отглаголните *ξεμπάριασμα*
‘лечение’, *ξεμπарιασμένος* ‘излекуван’)

¹⁸ В българската лингвистика подобни префикси се наричат заети префикси, вж. Бояджиев и др. 1999: 239.

ξεπαγκριάρης ‘рошав, невчесан’, от същата основа:
ξεπαγκρώνομαι ‘разчорлям се’ и причастието
ξεπαγκρωμένος ‘разрошен’.

ζω-

ζώτσαρδο ‘балкон’.

παν-

πανχαλο ‘есен’.

пара-

паранτίк ‘стоящият до този насреща’

паранτινού ‘карнавал’.

προ-

προχαλεύω ‘закусвам’ и отглаголното съществително

προχάλεμα ‘закуска’, προχαλεμαντοκάμαρη ‘кухня’

προπισελιάζω ‘спи ми се’.

Калярдà предпочита използването на собствени основи, които не се използват при словообразуване в новогръцки. От зависимите пък основи (афиксоиди) в новогръцки в калярдà идентифицираме следните:

θεο-

Тази зависима основа (префиксоид), производна от съществителното θεός ‘бог’, носи интензифициращо значението ‘много, силно, страшно’ и се използва широко в новогръцки. С нея се образуват и десетина думи в калярдà:

θεοκάλιарντος ‘много грозен’

θεοκουλικωμένος ‘гримиран ужасно’

θεοκουραβαλμένος ‘изчукан отвсякъде’

θεόλαττος ‘страшно хубав’

θεοмилионάρης, θεοмилиονάρω ‘страшно богат / богата’

θεόμπαρος ‘много дебел’

θεομπούκουра ‘супер, чудесно’.

πρωτο-

πρωτοκαθίκι ‘награда’, и от същия корен:

πρωτοκαθικόμπερθα ‘фестивал’, πρωτοκαθικοπουρός

‘този, който определя наградата’, πρωτοκαθικόνω
‘награждавам’
πρωτοσίδερού ‘официален външен вид’
πρωτόπλακα ‘първи етаж’
Πρωτοπρέσβειρα ‘Македония’
πρωτονταβάς ‘министър-председател’.

Суфиксация

Широко се използват новогръцки словообразователни суфикси: *-σύνη* – *αχαλοσύνη* ‘лакомия’, *-ικ(ο)* – *γιουδάδικο* ‘министерство на обществения ред’, *-τρ(α)* – *ζαλίστρα* ‘радиоапарат’, *-ουλ(ι)* – *καχνούλι* ‘пиле’, *-ικ(ο)* – *μπαλτατζίδικο* ‘съдилище’ и мн. др.

Композиция

Най-широко застъпеният словообразователен модел в калярдà е композицията. При композиция се използва най-често употребяваната в гръцки свързваща гласна [o]: *μπαροβρακουλή* ‘митрополия, митрополитски храм’ *νισεστραζού* ‘украза на дреха’ *πονηροντόγκα* ‘лисица’ *βιβραλάμαρο* ‘октопод’ и пр.;

г) Единствените текстове на калярдà, които намираме в книгата на И. Петропулос, са няколко обидни фрази, които според Петропулос (1993: XIII-XIV) членовете на гей общността употребяват нарочно на гръцки, за да са разбираеми за адресатите. Всъщност анализът на тези 30 фрази показва, че за един обикновен носител на гръцки те в общия случай са неразбираеми поради включването в тях на специфичната лексика на калярдà. По тази причина приемаме, че това са автентични фрази на калярдà, които показват ясно ползването на морфологични, лексикални и синтактични средства от новогръцки: наклонения – *να αβέλεις*, употреба на гръцки предлози – *σε, για, με*, употреба на гръцки частици – *που*, местоименни форми – *σου, με*, фонетични явления – *θα* ‘*να* (афереза), *αλ*’ *το* (апокопа) и пр.

Горните примери дават основание да оборим твърдението, че калярдà е самостоятелен език; става въпрос за таен гръцки говор със своите специфики на фонетично и морфолексикално ниво.

Освен специфичния речник калярдà, според И. Петропулос, се характеризира с особено произношение и много голяма скорост на говорене. Авторът на речника смята

тези фонетични особености и специфики в произношението, заедно, разбира се, със самия особен речник, за защитни средства срещу разкодиране на посланията, разменяни между представителите на гей общността¹⁹. За съжаление тези параметри на калярдà не могат да бъдат изследвани поради липсата на автентични устни текстове.

Като активен в продължение на десетилетия говор калярдà без съмнение е търпял развитие, което съвсем естествено обхваща главно лексиката. Така например:

- определени думи излизат от употреба;
- някои думи се трансформират в определена степен, като така се получава синоним, етимологично свързан с изходната дума:

γκάζα ‘клизма’, по-нова форма на γκαζόζα

γλαύκος ‘доносник, издайник, по-нова форма на γλαυξ

κοντιερί, ‘ласка’, по-нова форма на κονταντέρ

λακρικομουτσού ‘трагедия’, по-нова форма на
λακρικομουτσεμένη

λούμλα ‘пасивен хомосексуален’, по-нова форма на
λουμίνα

- при други понятия една по-стара дума се измества от по-нов синоним: γερακίλι ‘нокът’ > γκρίφι ‘нокът’ (образувана в калярдà от фр. griffe ‘нокът’);
- някои думи търпят коренно изменение, при което почти не наподобяват изходните: βουέλω, по-нова форма на άβέλω ‘взимам, давам, правя, искам’²⁰, κουέλω, по-нова форма на δικέλω ‘гледам’.

Вероятно изменението на тези често употребявани глаголи, както и въобще тенденцията за формиране на синоними чрез модификация на основите на съществуващи думи е част от желанието на ползвателите на калярдà да поддържат нивото на секретност на говора си.

¹⁹ Πετρόπουλος 1993: IV.

²⁰ С тези глаголи в комбинация с други лексикални единици (съществителни, междуметия) се образуват множество сложни глаголни лексеми.

Цитирана литература:

Бояджиев и др. 1999: Бояджиев, Т., И. Куцаров, Й. Пенчев. Съвременен български език. София: ИК „Петър Берон”, 1999.

Baker 2002: Baker, P. Polari – the Lost Language of Gay Men. Routledge Studies in Linguistics 1. London & New York: Routledge, 2002.

Ferguson 1994: Ferguson, C. Dialect, Register and Genre: Working Assumptions About Conventionalization. // Biber, D., E. Finegan (eds). Sociolinguistic Perspectives on Register. New York, Oxford: Oxford University Press, 1994, 15–30.

Ξυδόπουλος 2007: Ξυδόπουλος, Γ. Λεξικολογία. Εισαγωγή στην ανάλυση της λέξης και του λεξικού. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 2007.

Παπαζαχαρίου 1999: Παπαζαχαρίου Ε. Λεξικό της Ελληνικής αργκό (Λεξικό της πιάτσας). Αθήνα: Κάκτος, 1999.

Πετρόπουλος 1993: Πετρόπουλος, Ηλίας. Καλιαρντά. Αθήνα: Νεφέλη, 1993.